

Р. М. ШУСТ, А. М. КОЗИЦЬКИЙ*

КНИГА СПОГАДІВ ПРО ОРЕСТА МАЦЮКА

Нескінченна подорож: Книга пам'яті Ореста Мацюка / уклад.: Г. Сварник, І. Сварник, Б. Якимович; редкол.: Б. Якимович, Д. Пельц (співголови), Г. Сварник та ін. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 372 с.: іл., портр.

Ще донедавна бібліографія праць, присвячених життю та творчості львівського історика-архівіста, джерелознавця, краєзнавця, багатолітнього директора Центрального державного історичного архіву України у Львові Ореста Ярославовича Мацюка (1932–1999), була порівняно скромною¹. Чи не поодиноким комплексним дослідженням життя та наукової спадщини О. Мацюка залишалася робота молодшої львівської дослідниці Світлани Шпак², яка, продовжуючи працювати над цією темою, готує монографію про вченого. Зважаючи на це, можна лише привітати вихід у світ збірника наукових праць та спогадів, присвячених пам'яті визначного українського вченого. Видання, яке вийшло друком у Видавничому центрі Львівського національного університету імені Івана Франка, було підготоване завдяки спільній праці науковців Українського національного комітету істориків, Центрального державного історичного архіву України у Львові та Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка. На превеликий жаль, через певні причини об'єктивного та суб'єктивного характеру, видання тривалий час пролежало у рукописі, зважаючи на що частина із авторів цього тому відійшла так й не дочекавшись появи книги друком.

Книга вміщує шістнадцять дослідницьких статей різної наукової тематики та двадцять шість спогадів, які присвячені постаті вченого.

* Шуст Роман Мар'янович – кандидат історичних наук, завідувач кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені І. Франка.

Козицький Андрій Михайлович – кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн Львівського національного університету імені І. Франка.

Крім цього, у виданні опубліковано текст зовнішнього відгуку на доповідь про друковані праці О. Мацюка “Історія паперу в Україні та його філіграні. (Джерелознавче дослідження)”, подану 1995 р. на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук, а також бібліографію прижиттєвих праць дослідника. Статті та спогади у виданні надруковано українською, польською та литовською мовами (литовський текст супроводжує анотація українською). Видання проілюстроване фотографіями, копіями архівних документів, прорисами та рисунками.

Збірник відкривають кілька коротких, однак предметних та інформативних статей, які присвячені науковій діяльності О. Мацюка. Загальний біографічний нарис про вченого та основні напрямки його дослідницької праці підготував Іван Сварник (С. 7–25). Ярослав Дашкевич проаналізував роботи науковця в галузі історії паперу та філігранології (С. 26–33). Ярослав Ісаєвич розглянув науковий внесок О. Мацюка в розвиток українського джерелознавства (С. 34–38), а Яким Запаско – найважливіші праці дослідника з історії українського друкарства (С. 52–54).

Показну частину вміщених у виданні матеріалів становлять спогади про О. Мацюка. Їх можна умовно розділити на кілька груп. Насамперед, це спогади українських архівістів, яким довелося спільно працювати із ученим на різних етапах його професійної діяльності. Такі матеріали подали Андрій Содомора, Марія Вавричин, Уляна Єдлінська, Любов Гісцова, Іван Бутич, Володимир Ляхоцький. Крім цього, видання містить спогади й інших українських науковців та аматорів пам’яток старовини, які були знайомі із ученим. Особливо варто відзначити спогади Григорія Дем’яна, який подав не лише низку цікавих фактів із творчої біографії О. Мацюка, але й проілюстрував їх неопублікованими раніше документами із особистого архіву (С. 219–238). Не менш цікавими є спогади Володимира Вуйцика, що містять щоденник подорожі човнами Дністром, яку під керівництвом О. Мацюка здійснили в липні 1978 р. члени Львівської обласної організації Товариства охорони пам’яток історії та культури (С. 296–303).

Наступна група – спогади закордонних дослідників, зокрема, Фелікса Кірика (Краків, Польща), Здіслава Конечного (Перемишль, Польща), Болеслава Воцинського (Варшава, Польща), Алдони Васіляускенє (Шауляй, Литва). Низку важливих штрихів до портрету О. Мацюка як людини та громадянина додають спогади його друзів та приятелів: Зіновія Кадюка, Семена Табачнікова, Володимира Бадяка, Романа Бучка, Романа Коритка, Андрія Дороша, Степана Костюка, Євгена Наконечного, а також членів родини – дружини Надії, сина Романа та доньки Наталі.

Крім статей та спогадів, присвячених О. Мацюкові, у книзі вміщено низку наукових досліджень, які безпосередньо не стосуються життя та творчості вченого, однак тематично пов’язані зі сферою його до-

слідницьких зацікавлень. Зокрема, розвиток галицьких папірень кінця XVIII – першої половини XIX ст. розглянув Феодосій Стеблій (С. 39–46), окремі аспекти з історії книги та друкарства у Львові – Едвард Ружицький (С. 55–61) та Ігор Мицько (С. 62–74), декоративні елементи в пам'ятках оборонного будівництва Західної України – Микола Козурак (С. 186–189). Польські дослідники Казимеж Карольчак та Юзеф Домбровський опублікували праці, що стосуються відповідно джерелознавчого значення нотаріальних та іпотечних актів (С. 75–85) та історії паперу (С. 93–123). Крім цього у книзі вміщено декілька біографічних нарисів та матеріалів краєзнавчого характеру.

Своєрідним додатком до книги є бібліографія опублікованих праць О. Мацюка, яку на підставі особистих записів ученого підготував до друку І. Сварник (С. 356–368). Бібліографічний список, який обіймає 236 позицій, охоплює книжкові видання, наукові та науково-популярні статті, рецензії та інші роботи, які учений опублікував 1956–1999 рр. До вичерпного списку публікацій можна додати, що окремі роботи О. Мацюка продовжували виходити й після його смерті, як, наприклад, польський переклад його путівника “Замки і фортеці Західної України”. На жаль, у книзі не вміщено бібліографії рецензій на праці О. Мацюка, хоча свого часу принаймні часткову підбірку таких рецензій виконала Наталя Царьова, яка долучила їх до списку публікацій ученого з галузі філігранології³.

Видання, без сумніву, зацікавить не лише фахових істориків. Зібрані у книзі матеріали достатньо широко характеризують життєвий та творчий шлях визначного українського історика-архівіста Ореста Ярославовича Мацюка, а у багатьох випадках водночас є й важливими свідченням епохи, в яку йому довелося жити та працювати.

¹ Пам'яті Ореста Мацюка: *Nos erat in finis* // Студії з архівної справи та документознавства. Київ, 1999. Т. 4. С. 156–170; Горак Р. Нехай пропаде мое ім'я, але нехай живе і розвивається народ український: до сороковин відходу Ореста Мацюка // Франкова криниця. (Дрогобич). 1999. Ч. 32–34. 21 серпня. С. 7; Кметь В. Мацюк Орест-Нестор Ярославович // Історичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1940–2000). Ювілейна книга / Упорядники О. Вінниченко і О. Целуйко. Львів, 2000. С. 132–134; Karolczak K. Orest Nestor Maciuk (1932–1999) // *Studia Historyczne*. Warszawa, 2000. R. XLIII. Z. 2 (169). S. 374–375; Karolczak K. Orest Nestor Maciuk (1932–1999) // *Lwów. Miasto-społeczeństwo-kultura*. Т. 4. *Studia z dziejów Lwowa*. Pod red. K. Karolczaka. Kraków: Wydawnictwo naukowe Akademii Pedagogicznej, 2002. S. 9–13.

² Штак С. Орест Ярославович Мацюк – директор Центрального державного історичного архіву України у Львові (1991–1999) // Наукові зошити історичного факультету. Львівський національний університет імені Івана Франка. Збірн. наук. праць. Вип. 8. Частина 2. С. 347–361.

³ Царьова Н. М. Список праць О. Мацюка з філігранології // Філіграні архівних документів України. XVIII–XX ст. Київ, 1992. С. 344–346.